

Naturinventering och -analys

Klövergärdet 1, Danderyds kommun

Uppdragsnamn

Klövergärdet 1, Dagvattenutredning och
Naturinventering/-analys
Danderyds kommun
Svanholmsvägen

Uppdragsgivare

Wählin Fastigheter AB
K. Örjan Öwre

Vår handläggare

Kajsa Wallin
Susanne Öjerstam

Datum

2021-12-21

Innehåll

1	Inledning	4
	1.1 Uppdrag och bakgrund.....	4
	1.2 Syfte.....	4
	1.3 Lokalisering.....	4
2	Metodik	5
3	Utförande och förklaringar	5
	3.1 Kunskapsunderlag.....	5
	3.2 Fältinventering.....	5
	3.3 Förklaringar och förkortningar för klassificering av arter.....	5
	3.4 Klassificering av särskilt skyddsvärda träd.....	6
	3.5 Identifiering av övriga värdefulla träd.....	6
4	Allmän beskrivning av området och dess omgivningar	7
5	Ekologiska värden	8
	5.1 Beskrivning ekologiska värden.....	9
	5.2 Analys och påverkan av exploatering.....	13
6	Rekreativa värden	14
	6.1 Beskrivning rekreativa värden.....	14
	6.2 Analys och påverkan av exploatering.....	14
7	Grönområdets funktion och värde	15
8	Rekommendationer för att minska påverkan vid exploatering	16
	8.1 Ekologiska värden.....	16
	8.2 Rekreativa värden.....	16
9	Sammanfattning av analys och slutsatser	17

10 Referenser 18

Bilagor

Bilaga 1	Sammanställning över värdefulla träd
Bilaga 2	Sammanställning över observerade naturvårdsarter
Bilaga 3	Karta över ekologiska och rekreativa värden

Bilder och figurer är framtagna av Bjerking AB om ej annat anges.

1 Inledning

1.1 Uppdrag och bakgrund

Bjerking AB har på uppdrag av Wåhlin Fastigheter AB genomfört en naturinventering på fältnivå, med tillhörande analys, inom Klövergårdet 1 i Stocksund i Danderyds kommun. Rapporten utgör underlag för ny detaljplan gällande förtätning med ytterligare bostäder inom tidigare bebyggd fastighet. Åtta nya radhus planeras uppföras mot gatorna samt flertalet nya parkeringsplatser både mot Svanholmsvägen och längs med fastighetsgränsen mot befintliga tomter. Förtätning är tänkt att ske på ett sätt så att delar av befintlig naturmiljö, inom en höjd/kulle inom fastighetens västra del, kan bibehållas. Anpassning till befintliga markförhållanden kan behövas så att så lite sprängning som möjligt behöver utföras. Parallellt utförs även en dagvattenutredning av Bjerking AB.

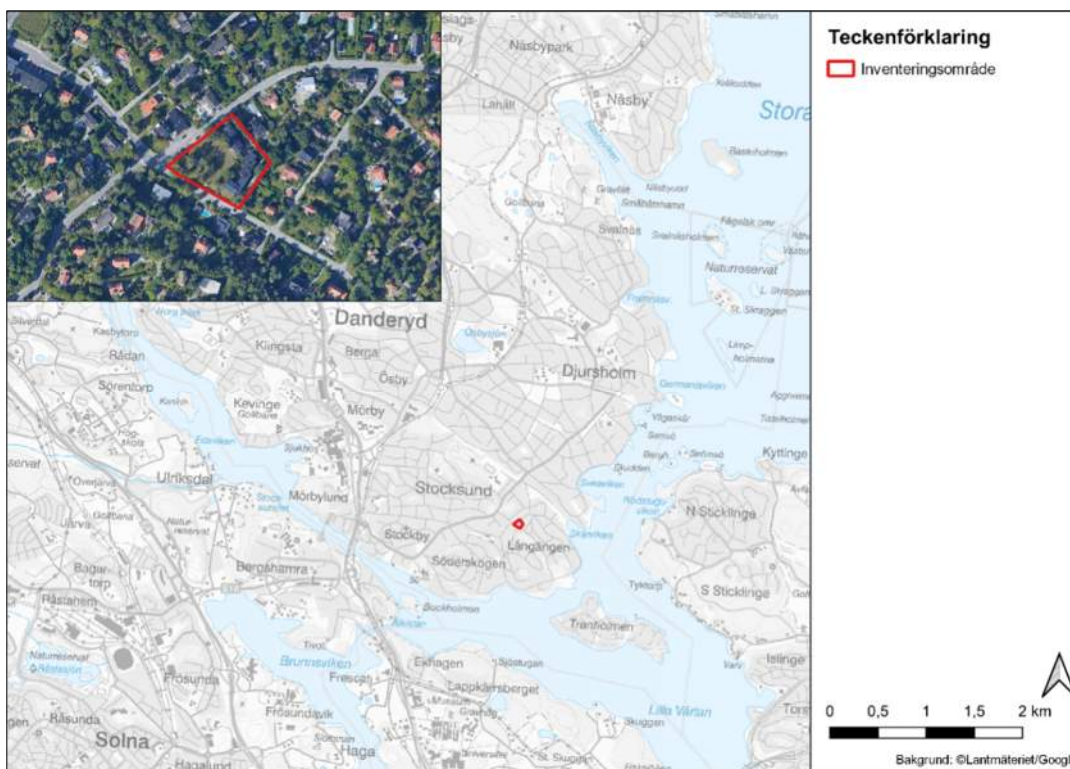
Bedömningar är baserade på situationsplan daterad 2021-10-28.

1.2 Syfte

Naturinventeringen syftar till att klargöra ekologiska och rekreativa värden samt beskriva och bedöma grönområdets funktion och värde utifrån områdets och närområdets karaktär. Vidare redogörs för hur planerad exploatering påverkar dessa värden.

1.3 Lokalisering

Inventeringsområdet, vilket likställs med fastigheten Klövergårdet 1, omfattar en yta på ca 5 000 m² och ligger vid korsningen Johan Banérs Väg/Svanholmsvägen. Området är omgivet av ett bostadsområde med enfamiljshus. Översiktskarta redovisas i Figur 1.

Figur 1. Översiktskarta, inventeringsområdet är markerat med röd linje. (©Lantmäteriet/Google, 2021)

2 Metodik

Metoden för att identifiera ekologiska värden utgör samma grund som i den standard som finns framtagen för att identifiera objekt med naturvärden vid utförande av naturvärdesinventering (SS 199000:2014). Ekologiskt värdefulla habitat och strukturer, så kallade värdeelement, har identifierats vid inventeringen. Värdeelement är strukturer i miljön som kan vara av positiv betydelse för biologisk mångfald. Till exempel kan död ved fungera som habitat för insekter och blommande och bärande buskar kan utgöra skydd och födosöksområden för småfåglar såväl som för pollinerande insekter. Arter som är intressanta ur naturvårdshänsyn, så kallade naturvårdsarter, har eftersökts översiktligt. Med naturvårdsarter avses skyddade arter, rödlistade arter (nära hotade och hotade), typiska arter, ansvarsarter och signalarter.

För identifiering av rekreativa värden har en bedömning gjorts utifrån platsbesök. Inga fördjupade studier har gjorts av nuvarande nyttjande av området.

Vid inventeringstillfället utfördes även översiktlig översyn av natur och strukturer inom inventeringsområdets närmsta omgivningar, cirka 200 m radie.

Inför inventeringen i fält genomfördes en så kallad skrivbordsstudie för att inhämta befintlig kunskap om området och dess omgivningar, se avsnitt 3.1.

3 Utförande och förklaringar

3.1 Kunskapsunderlag

För att inhämta kunskap om det aktuella området har främst ArtDatabanken och Artportalen från SLU samt webb-GIS från länsstyrelsen i Stockholms län nyttjats. Utöver dessa har historiska flygbilder från Lantmäteriet, jordartskarta från SGU, Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur samt artskyddsförordningen (2007:845) använts.

3.2 Fältinventering

Inventeringen utfördes 2021-10-15 av Susanne Öjerstam och Kajsa Wallin, Bjerking AB. Vädret var växlande molnighet med en temperatur på cirka 10 °C.

3.3 Förklaringar och förkortningar för klassificering av arter

I Rödlistan klassificeras arter efter en bedömning av hur hotade de är. Listan baseras på Internationella naturvårdsunionens (IUCN) kriterier¹. Listan förnyas vart femte år.

Artskyddsförordningen² är en lagstiftning som innebär skydd av ett antal arter samt skydd av deras livsmiljöer. Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Samtliga listade arter är fridlysta, d.v.s. man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna. För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

¹ SLU ArtDatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige*. SLU, Uppsala

² Artskyddsförordningen 2007:845

För förklaring av förkortningar för naturvårdsarter se Tabell 1.

Tabell 1. Förklaringar av de förkortningar som nyttjas för redovisade naturvårdsarter.

Förkortning	Förklaring	Källa
CR	Akut hotad	Rödlistan 2020
EN	Starkt hotad	Rödlistan 2020
NT	Nära hotad	Rödlistan 2020
LC	Livskraftig	Rödlistan 2020
F	Fridlyst	Artskyddsförordningen 2007:845

3.4 Klassificering av särskilt skyddsvärda träd

Särskilt skyddsvärda träd har bedömts utifrån klassificeringen beskriven i "Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet"³. För att ett träd ska klassas som *särskilt skyddsvärd* behöver det nå upp till minst en av följande kategorier, både levande och döda träd ingår i denna definition:

- jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd
- mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år
- grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam

3.5 Identifiering av övriga värdefulla träd

För att identifiera övriga värdefulla träd har biologiska värden inventerats enligt *Standard för trädinventering i urban miljö*⁴, *Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet*⁵, *Ångs- och betesmarksinventeringen – Metodik för inventering från och med 2016*⁶. För att bedöma vilka träd som är grova har *Handboken för inventering av nyckelbiotoper*⁷ använts. Utifrån noterade biologiska värden har en sammanvägning gjorts, där vissa värden väger tyngre än andra. Exempelvis är samtliga grova träd värdefulla, medan ett klen träd som hyser en vanlig vedsvamp inte nödvändigtvis behöver räknas som värdefullt.

Värden som noteras är bland annat grova träd, gamla träd, hålträd, förekomst av mulm, spärrgrenig, förekomst av insektsspår samt grov barkstruktur. Se bilaga 1 för samtliga värden som har inventerats.

³ Naturvårdsverket (2004). *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet*. Rapport 5411

⁴ Östberg, J. SLU (2015). *Standard för trädinventering i urban miljö. Version 2.0*

⁵ Naturvårdsverket (2009). *Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet*.

⁶ Eneland, A. (2017). *Ångs- och betesmarksinventeringen – Metodik för inventering från och med 2016*. Rapport 2017:9. Jordbruksverket.

⁷ Skogsstyrelsen, 2014. *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen, Jönköping.

4 Allmän beskrivning av området och dess omgivningar

Omgivningarna utgörs av bostadsområden med främst enfamiljshus med tillhörande äldre naturtomter/trädgårdar. Inom en radie på 100 m från aktuell fastighet finns inga naturområden annat än gröna ytor inom tomträdgårdar. Inom 200 m finns däremot ett par mindre skogsområden samt ett 500 m skogsstråk som sträcker sig ner till Lilla Värtan, Östersjön. Skogsstråket ligger i en slänt med berg i dagen, här förekommer främst tall, men även bland annat ek och hassel samt inslag av döda stående träd.

Aktuell fastighet, Klövergården 1, utgörs till stor del av grönytor där största delen består av gräsmattor samt en träd- och buskbevuxen höjd/kulle i väster, se Figur 2. I östra delen av fastigheten finns två lägenhetshus. Byggnaderna kantas av rabatter med planteringar av buskar och perenner samt även av trädtrader mot angränsande tomter. Det förekommer flertalet värdefulla träd inom området. Flertalet buskar är typiska trädgårdsarter som syren, berberis och snöbär.

Nordöstra och sydöstra gränsen av inventeringsområdet kantas av buskage samt unga exemplar av skogsalm och skogslönn, samt björk, hägg och fågelbär. Flertalet invasiva arter, däribland druvfläder, tysklönn och syren, har observerats.

Figur 2. Inventeringsområdet är markerat med röd linje. (©Google)

Inga skyddade naturområden finns i närheten av aktuellt område. Dock ligger det inom Djurgården-Edsvikens värdestrakt för ek, vilket innebär att det inom detta större område finns hög täthet av värdefulla ekmiljöer⁸. I en värdestrakt är det ofta lämpligt att prioritera åtgärder som

⁸ Länsstyrelsen Stockholms län, *Webb-GIS*. Hämtad 2021-10-07

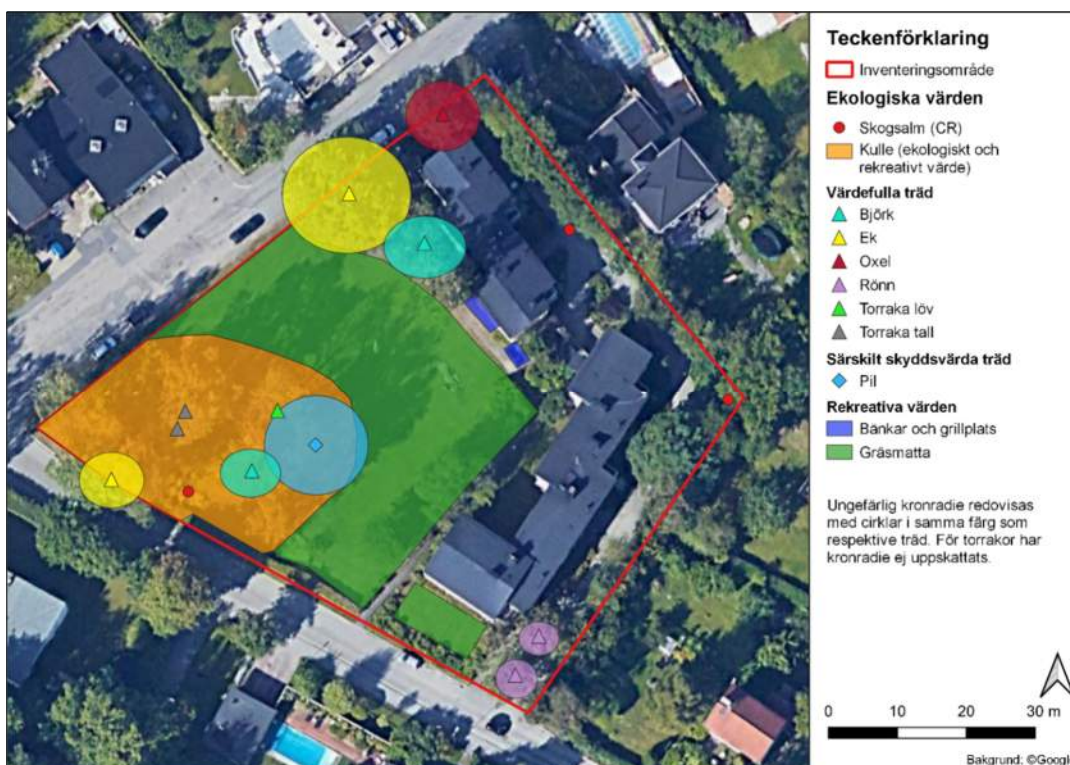
syftar till att stärka den utpekade naturtypen. Det innebär åtgärder som ökar arealen, förbättrar kvalitén eller minskar avståndet mellan värdekärnor. I detta fall innebär det att säkra och gynna ekmiljöer och särskilt äldre ekar samt deras efterträdare. I norra delen av inventeringsområdet förekommer en spärrgrenig ek i övre medelåldern och i västra delen finns en yngre efterträdare samt föryngring av ek, dvs. uppkommande ekskott.

Jordarterna i området utgörs i huvudsak av glacial lera samt berg med ett tunt ytlager av morän⁹. Inom ett par områden finns berghällar. Historiska flygbilder visar att inventeringsområdet även tidigare utgjorts av parkmark, bostäder samt en mindre trädunge (vilken står på kullen)¹⁰.

Inom aktuellt inventeringsområde har inga arter rapporterats in i Artportalen¹¹. Flertalet arter, främst fåglar men även några däggdjur, har registrerats i områdets omgivning. En av dessa arter (gråtrut) är rödlistad som *sårbar* (VU), bland annat på grund av att kvalitén på artens habitat försämrats. Arterna bedöms ej vara knutna till aktuellt område.

5 Ekologiska värden

I nedanstående avsnitt beskrivs de ekologiska värden som påträffats inom inventeringsområdet med en efterföljande analys av dess betydelse och potentiella påverkan vid planerad exploatering. Identifierade ekologiska värden redovisas i karta i Figur 3 samt i bilaga 3.

Figur 3. Ekologiska och rekreativa värden inom inventeringsområdet. En större version av kartan återfinns i bilaga 3. (Bakgrund: ©Google)

⁹ SGU jordartskarta 1:25 000, *Kartvisaren*. Hämtad 2021-10-07

¹⁰ Lantmäteriets karttjänst *Min Karta*, Hämtad 2021-10-07

¹¹ Artportalen, *Sök fynd*. Hämtad 2021-10-07

5.1 Beskrivning ekologiska värden

5.1.1 Höjd/kulle med värdefulla träd

I fastighetens västra del finns en naturlig höjd/kulle som är bevuxen av buskage och ett glest trädskikt, se Figur 4. Buskagen utgör naturligt förekommande arter som hassel, nyponrosor och hagtorn, samt med inslag av trädgårdsarter, som liguster och oxbär. Trädarterna utgörs av björk och tall med inslag av skogsek och pil. Det finns en riklig föryngring av ek samt av den invasiva arten tysklönn. I övrigt påträffades även föryngring av rönn, skogsalm och hassel. Skogsalm är klassificerad som *akut hotad* (CR) i Rödlistan 2020. Fältskiktet är relativt solbelyst och utgörs av högvuxet gräs samt flora så som rödklöver, vicker, måra, kärringtand och smultron. I östra utkanten av kullen finns en slät berghäll som till stor del är täckt med mossa med inslag av suckulenta kärleväxter som kärleksört och fetknopp.

Pilen (Figur 5) som står vid kullens östra utkant bedöms uppfylla kriterierna för att utgöra ett *särskilt skyddsvärt träd* då den både är grov och har utbildade håligheter i stam. Trädet är trestammit och delar av stammen utgör grov död ved. Utöver pilen förekommer ytterligare fem värdefulla träd inom kullen (ej särskilt skyddsvärda) vilka utgörs av en gammal björk, tre torrakor (en av lövträd och två av tall) samt en ek (Figur 6-Figur 9). Eken utgör en efterträdare till äldre ekar i omgivningen och bedöms utgöra ett värdefullt träd då inventeringsområdet ingår i en värde-trakt för ek. De två döda tallarna hyser rikligt med hackhål av hackspett och den ena har även kläckhål av vedlevande insekter.

I bilaga 1 finns en sammanställning över samtliga värdefulla träd.

Kullen bedöms utgöra ett viktigt ekologiskt värde i området, fräst knutet till att platsen har fått utvecklas mer fritt än grönområdena inom kringliggande villatomter. Döda träd har fått stå kvar inom kullen och det finns inslag av ängsflora eftersom marken inte har klippts regelbundet och dessutom är solbelyst.

Figur 4. Kulle/höjd i fastighetens västra hörn, särskilt skyddsvärt pilträd till vänster i bild.

Figur 5. Särskilt skyddsvärt pilträd i kullens östra utkant.

Figur 6. Gammal björk med grov barkstruktur nertill.

Figur 7. Torraka av löv i kullens östra utkant.

Figur 8. Torrakor av tall.

Figur 9. Efterträdare av ek i kullens västra utkant, intill Svanholmsvägen.

5.1.2 Övriga värdefulla träd

Utöver de värdefulla träd som finns inom höjden/kullen så har ytterligare fem träd identifierats inom fastigheten som bedöms vara värdefulla avseende biologisk mångfald.

I norra delen av fastigheten, angränsande till Johan Banérs väg, står en vidkronig/spärrgrenig ek i övre medelåldern, se Figur 10. Trädet är beväxt med mossor och lavar och dess omkrets är 207 cm vilket innebär att det ej är grovt. I kronan förekommer inslag av död ved.

Söder om eken, intill den ena huslängan står en gammal trestammig björk, se Figur 11. På ena stammen noterades björkticka, en brunrötande vedsvamp som bland annat gynnar hackspettar, då rötan gör veden mjukare vilket medför att det blir lättare att hacka ut bohål. Död ved i kronan förekommer och flertalet mindre håligheter noterades, vissa med en mindre mängd mulm.

Öster om eken står ett grovt äldre oxelträd se Figur 12. Stammen är bevuxen av mossor och lavar.

I södra delen av fastigheten, vid en av infarterna, finns två grova rönträd, se Figur 13. Den ena rönnen har en grund håligheter med en mindre mängd mulm. Mulm är det lösa material som ansamlas inuti ihåliga träd och består av främst murken ved och rester från djur. Rönarna är rika på rönnbär.

Figur 10. Vidkronig ek i norra delen av inventeringsområdet.

Figur 11. Gammal trestammig björk intill huslänga.

Figur 12. Äldre grov oxel i norra delen av inventeringsområdet.

Figur 13. Rönнар i södra delen av inventeringsområdet.

5.1.3 Naturvårdsarter

I utförd naturinventering har sju arter som är upptagna i artskyddsförordningen påträffats inom fastigheten. Samtliga arter är fåglar och dessa påträffades i buskar och träd samt flygandes mellan dessa. Bland annat observerades en flock med björktrastar och flera koltrastar vilka åt rönnbär i rönträden i sydvästra delen av området.

Spår av hackspett noterades i torrakorna av tall på kullen och läte av större hackspett noterades vid platsbesök, direkt väster om fastigheten.

Majoriteten av fåglarna är livskraftiga enligt Rödlistan 2020, men populationerna av björktrast (NT) och grönfink (EN) i Sverige har minskande trender. Grönfink har minskat kraftigt de senaste 10 åren, vilket orsakats av en sjukdom som upptäcktes i Sverige år 2007.

En rödlistad kärlväxt har påträffats, skogsalm, vilken är hotad i kategorin *akut hotad* till följd av kraftig påverkan av almsjukan. Exemplaren utgörs till största del av mycket unga individer och skott. Två unga vuxna almträd observerades dock bakom husen i öst, vid fastighetsgräns.

I bilaga 2 finns en sammanställning av de naturvårdarter som har påträffats under inventeringen. Arterna finns upptagna i Rödlistan 2020 och/eller är fridlysta enligt artskyddsförordningen.

5.2 Analys och påverkan av exploatering

De ekologiska värdena inom fastigheten är främst knutna till äldre träd och förekomst av död ved. Fåglar använder biotopen för skydd och föda och exploateringen kommer innebära en viss minskning av biotopen.

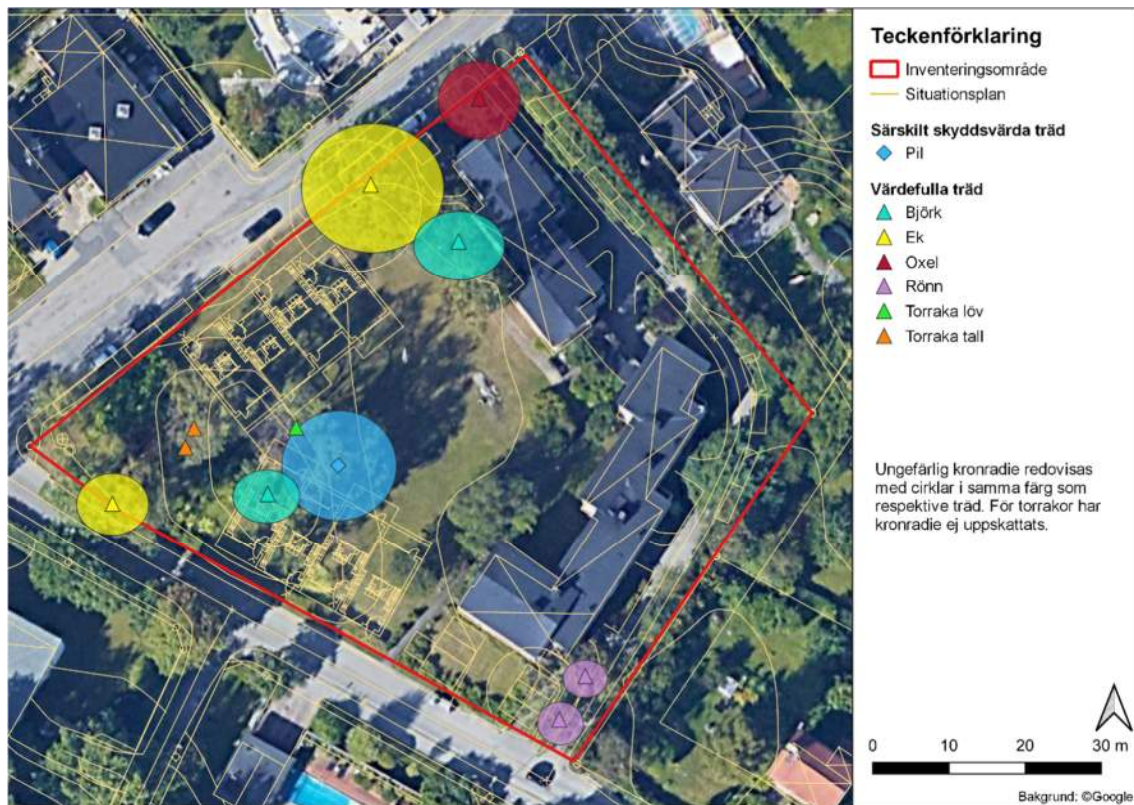
Förtätningen är tänkt att ske på ett sätt som innebär att större delen av kullen/höjden inom fastighetens västra del kan bevaras, se Figur 14. Det slutgiltiga markanspråket är dock inte klarlagt. Trots att delar av kullen planeras att sparas kommer planen medföra en negativ påverkan på skyddsvärda och värdefulla träd inom kullen och biotop tas i anspråk som utgör skydd och födosöksområden för småfåglar och insekter. Ett särskilt skyddsvärt träd (pil) bedöms påverkas negativt vid genomförande av föreslagen plan, eventuellt kan trädet behöva fällas. Påverkan på trädet kan komma att kräva en anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Flertalet övriga värdefulla träd bedöms även komma att påverkas. Tre torrakor, döda stående träd, och en gammal björk bedöms stå i vägen för huskroppar alternativt utgöra en risk då rötter kan skadas och trädet kan rasa. Detta kan medföra fällning alternativt beskärning av träden. Ovan nämnda innebär ett bortfall av gammal och död ved i området, vilket riskerar att påverka arter som är beroende av veden för föda eller boplats, som hackspettar och vedlevande insekter.

Det går inte att utesluta att den vidkroniga eken mot Johan Baners väg eventuellt kan behöva beskärnas mot planerade hus. En skonsam beskärning skulle ge en måttlig påverkan på trädet.

Vid infarten från Svanholmsvägen står två grova rönningar som planeras fällas för att rymma en ny infart. Rönningar utgör föda åt bl.a. trastar på höst/vinter när det inte finns tillgång på mask och insekter.

De tillkommande parkeringsplatser som planeras inom fastigheten bedöms ej påverka ekologiska värden nämnvärt. P-platser mellan befintligt hus och Svanholmsvägen är en bra placering då ytan utgörs av klippt gräsyta och planterade buskar utan ekologiska värden.

En viss barriäreffekt kan uppstå för fåglar i och med nya huskroppar. Den naturklädda kullen/höjden kommer dock fortsatt stå relativt öppet och även solbelyst, vilket fortsatt gynnar arter som föredrar soliga lägen.

Figur 14. Situationsplan över planförslag, i förhållande till dagsläget och befintliga skyddsvärda och övriga värdefulla träd. (Wåhlin fastigheter/Kod Arkitekter, 2021-10-28).

6 Rekreativa värden

I nedanstående avsnitt redovisas de rekreativa värden som bedöms finnas inom inventeringsområdet, med en efterföljande analys av dess betydelse och potentiella påverkan vid planerad exploatering. Identifierade rekreativa värden redovisas i karta i Figur 3 samt i bilaga 3.

6.1 Beskrivning rekreativa värden

Inom aktuellt område har ett antal rekreativa värden identifierats, dessa utgörs av:

- En gräsyta för picknick och enklare aktiviteter, hopp och lek samt solbad. Ytan bedöms kunna användas för gårdsaktiviteter som grillkvällar och kalas.
- Kullen i fastighetens västra del utgör ett visuellt rekreativt värde och kan potentiellt även användas för lek. På kullen växer även smultron, vilka utgör ett rekreativt värde i sig.
- Intill husen finns bänkar samt en grillplats, vilka bedöms vara solbelysta en stor del av dagen (sommartid), och kan användas för återhämtning, fika och sol.

6.2 Analys och påverkan av exploatering

En exploatering inom fastigheten medför att en mindre del av gräsytan bebyggs. Kvarvarande yta bedöms fortfarande kunna användas för picknick, lek och enklare aktiviteter trots att ytan minskar. Gräsytan bedöms dock bli något mer beskuggad och siktlinjer påverkas. De planerade bostäderna kommer att skapa en inramning av gräsmattan, som då får karaktären av en

innergård, och insynen från de omgivande vägarna minskar. Kullen skapar redan idag viss avskärmning.

De rekreativa värdena som kullen utgör avseende potential till lek bedöms inte påverkas nämnvärt negativt. I och med att området direkt angränsar till vägar, utan avgränsande staket, är kullen mindre lämpad för lek och inget slitage kunde noteras vid fältbesök, vilket tyder på att platsen inte används för lek i större utsträckning. Kullens bidrag till upplevelsen av platsen som grön och relativt lummig kommer däremot att avta markant.

Sammantaget kan sägas att de rekreativa värden som förekommer inom fastigheten bedöms finnas kvar, även om ytan minskar. Däremot kan planen behöva anpassas så att platsen fortsatt kan upplevas grön och lummig, som idag.

7 Grönområdets funktion och värde

Fastighetens närområden utgörs av villabebyggelse och grönytor som främst utgörs av villaträdgårdar. Enstaka något större grönstråk förekommer. Inom dessa grönytor förekommer motsvarande trädslag som finns inom aktuell fastighet, även med inslag av äldre träd. Bland annat finns ett flertal pilträd och det förekommer björk, ek, tall och lönn i närområdet, med enstaka inslag av hassel. På granntomten direkt norr om aktuell fastighet finns rönn som vid platsbesök hyste rikligt med rönnbär.

Flertalet berghällar, dvs. berg i dagen, har noterats i närområdet, i likhet med hällen inom aktuell fastighet. Död ved, som torrakor eller liggande träd, saknas dock över lag inom närområdet. Endast sparsam/enstaka förekomst har kunnat identifieras vid översiktlig inventering. Förekomst av ängsflora har inte inventerats inom närområdet, varpå eventuell förekomst är okänd.

Sammantaget förekommer i stort motsvarande ekologiska strukturer och element som finns inom aktuell fastighet även inom närområdet. De arter som är knutna till strukturerna inom området, vilka delvis försvinner, bedöms fortsatt kunna använda närområden för födosök och skydd. Däremot bedöms kullen inom aktuell fastighet hysa större täthet av död ved än omgivningen. Om planerad exploatering innebär en minskning av mängden död ved inom fastigheten, skulle det därmed innebära en viss förlust av död ved lokalt. Det råder generellt brist på död ved, inte minst i villaområden.

För de boende finns få rekreativa ytor på gångavstånd i närområdet för exempelvis picknick och enklare aktiviteter och lek. Dessa kommer därmed även fortsatt ha behov av att kunna nyttja innergården för detta.

8 Rekommendationer för att minska påverkan vid exploatering

För att minska den planerade exploaterings påverkan på ekologiska och rekreativa värden har rekommendationer tagits fram för att vara vägledande inför en exploatering.

Rekommendationerna är främst kopplade till att minska den negativa påverkan på värdefulla träd, fågel- och insektsfaunan i området samt att ge förslag på tillförande av nya ekologiska och rekreativa värden.

8.1 Ekologiska värden

För att minska påverkan på de ekologiska värdena rekommenderas:

- Planen bör anpassas till befintliga markhöjder och ianspråkta så lite av kullen/höjden som möjligt, eftersom den innehåller ekologiska och delvis rekreativa (visuella) värden.
- Spara/skydda så många som möjligt av utpekade särskilt skyddsvärda träd och övriga värdefulla träd. I andra hand kan träden beskäras eller högstubbe lämnas kvar. I sista hand tas trädet ner.
- Skonsamma schaktmetoder vid schakt inom rotzonen till utpekade värdefulla träd.
- Eventuella nedtagna stammar av värdefulla träd rekommenderas att placeras inom fastigheten (kullen) om möjligt (lämpligen max 2-3 stycken), för att fortsatt gynna bl.a. vedlevande insekter.
- För att kompensera för nedtagning av rönnar rekommenderas det ses över om nya rönnar kan planteras inom fastigheten. Rönnbär utgör viktig vinterföda för fåglar i området. Alternativt gynna föryngring av rönn inom kullen.
- Inom kvarvarande del av kullen kan varsam röjning utföras. Dock rekommenderas området i stort få utvecklas fritt, för att bibehålla den grad av naturlighet som det har idag. Vid röjning bör med fördel plantor av ek, rönn, hassel, rosbuskar och skogsalm sparas/gynnas, medan invasiv tysklönn kan röjas bort.
- Vid eventuella nya planteringar inom fastigheten av exempelvis buskar och/eller träd rekommenderas i första hand inhemska arter, arter som ger nektar/pollen och inslag av arter som ger bär eller frukt, i syfte att lokalt gynna den biologiska mångfalden.

8.2 Rekreativa värden

För att minska påverkan på de rekreativa värdena rekommenderas:

- Inom den gemensamma innergården kan exempelvis fruktträd eller andra träd planteras, i syfte att väga upp för förlusten av lummighet när delar av kullen tas bort och skymms av nya byggnader.
- Se över möjligheten att placera ut en liggande trädstam inom innergården, för lek.
- Rusta upp bänkar och grillplats.

9 Sammanfattning av analys och slutsatser

Planerad exploatering bedöms medföra att de ekologiska värdena delvis minskar inom fastigheten, kopplat till förlust av värdefulla träd och av död ved. Fåglar använder även biotopen för skydd och föda, och exploatering kommer innebära en viss minskning av biotopen.

De arter som är observerade inom fastigheten bedöms även fortsatt kunna nyttja kvarvarande ekologiska värden för skydd- och födosöksområden samt även inom närområdet där liknande strukturer förekommer. Planen kan innebära en viss lokal förlust av mängden död ved i området, vilket innebär förlust av mat och boplats för bl.a. vedlevande insekter.

För att minska påverkan på ekologiska värden behöver planen anpassas till dessa i den mån det är möjligt och vissa förstärkande åtgärder kan och bör utföras. Rekommendationerna är främst kopplade till att minska den negativa påverkan på värdefulla träd, fågel- och insektsfaunan i området.

De rekreativa värden som förekommer inom fastigheten bedöms finnas kvar vid genomförande av förtätningen, även om ytan minskar. Däremot kan planen behöva anpassas så att platsen fortsatt kan upplevas grön och lummig, som idag, genom att exempelvis plantera nya träd på innergården.

10 Referenser

Litteratur

- Eneland, A. (2017). *Ängs- och betesmarksinventeringen – Metodik för inventering från och med 2016*. Rapport 2017:9. Jordbruksverket
- Mossberg, B och Stenberg L. (2010). *Den nya nordiska floran*. Bonnier fakta
- Naturvårdsverket (2004). *Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet*. Rapport 5411
- Naturvårdsverket (2009). *Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet*.
- Skogsstyrelsen (2014). *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- SLU Artdatabanken (2020). *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU, Uppsala
- Svenska standard SS 199000:2014.
- Östberg, J. SLU (2015). *Standard för trädinventering i urban miljö. Version 2.0*

Lagar och förordningar

- Artskyddsförordning 2007:845

Databaser

- ArtDatabanken, *Artfakta*. Tillgänglig: <https://artfakta.se/artbestamning> [2021-10-07]
- Artportalen, *Sök fynd*. Tillgänglig: <https://www.artportalen.se/ViewSighting/ViewSightingAsMap> [2021-10-07]
- Lantmäteriet, karttjänsten *Min Karta*. Tillgänglig: <https://minkarta.lantmateriet.se/> [2021-10-07]
- Länsstyrelsen Stockholms län, *Webb-GIS*. Hämtad 2021-10-07
- SGU Kartvisaren, *Jordartskarta 1:25 000*. Tillgänglig: <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html> [2021-10-07]

Bjerking AB

Teknikansvarig

Kajsa Wallin

Susanne Öjerstam
010-211 84 96
susanne.ojerstam@bjerking.se

Bilaga 1

Värdefulla träd inom projekt Klövergården 1, Danderyds kommun

Inventering utförd: 2021-10-15

Värdefullt träd	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Grovt	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☒	☐
Jätteträd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gammalt	☐	☒	☒	☐	☒	☐	☒	☐	☐	☐	☐
Senvuxet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Torraka	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Högstubbe	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hålträd	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Mulm	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐
Spärrgrenigt	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒
Hamlat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utbildad sockel	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Äldre hassel bas minst 1 m i Ø	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Solbelyst stam/ved	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Brandljud	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bohål/fågelbo	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Insektsspår	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Vedsvampar	☐	☒	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐
Naturvårdsart på träd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Karaktärsträd	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Död ved i krona	☒	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grov barkstruktur	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blottad ved	☐	☐	☐	☒	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Spår av hackspett	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☒	☐	☐	☐	☐
Noteringar											
1 Ek. Kronradie 8-10 m. Omkrets 2,07 m. Livskraftig. Spärrgrenigt. Sparsamt med död ved.. Moss- och lavbeklädd.											
2 Björk. Kronradie 6-7 m. Trestammig. Omkrets 0,88+1+0,87=2,75 m. Björkticka.											
3 Pil. Kronradie 6-9 m. Trestammig. Omkrets 2,09+1,54+1,85=5,48 m. Flertalet håligheter med mulm, både stora och små. Grov död ved.											
4 Torraka löv. Trestammig. Omkrets 0,65+0,95+0,84=2,44 m. Kläckhål.											
5 Björk. Kronradie 3-4 m. Omkrets 1,43 m. Grov barkstruktur.											
6 Torraka tall. Omkrets 1,48 m. Torraka. Rikligt med hack av hackspett samt olika kläckhål.											
7 Torraka tall. Omkrets 1,33 m. Hack av hackspett. Kåda som runnit på stammen.											
8 Oxel. Kronradie 4-6 m. Omkrets 2,09 m. Moss- och lavbeklädd.											
9 Rönn. Omkrets 1,29 m. Lavbeklädd. Rikligt med rönnbär. Flock av björktrastar samt koltrast i båda rönnarna. Kronradie 2-3 m.											
10 Rönn. Omkrets 1,14 m. Grund hålighet, ej i kärnved, lite mulm. Lavbeklädd. Rikligt med rönnbär. Kronradie 2-3 m.											
11 Ek. Omkrets 1,29 m. Utgör efterträdare till äldre ek. Ek är en prioriterad trädsort i och med att området ingår i värdestrakt för ek. Livskraftig. Kronradie ej uppmätt.											

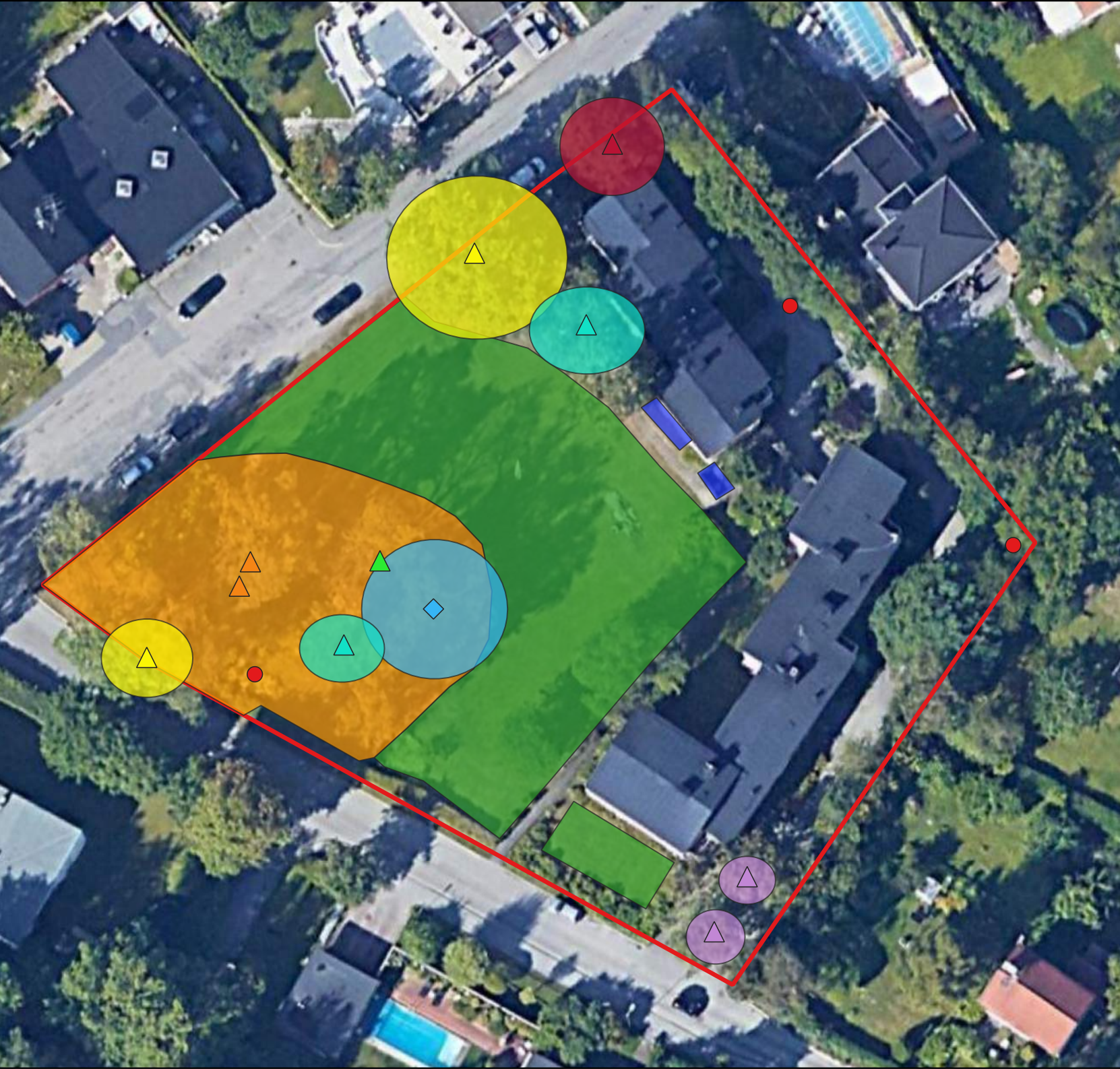
Förklaringar:

Torraka – dött stående träd. **Mulm** – löst material som ansamlas inuti ihåliga träd. Den består framför allt av lös, murken ved men ofta även exkrementer från vedlevande insekter, fåglar och eventuellt rester av döda djur och fågelbon. **Blottad ved** – när barken har fallit av ett träd och veden innanför blivit blottad.

Identifierade naturvärdsarter inom projekt Klövergården 1, Danderyds kommun

Inventering utförd: 2021-10-15

Artnamn	Rödlistan 2020	Fridlysta arter	Notering
Kärlväxter			
Skogsalm	CR		Mestadels förnygring. Fåtal mycket unga träd
Fåglar			
Björkrast	NT	X	Flertalet födosökande i rönнар, minst ett tiotal
Blåmes	LC	X	I buskage intill bostäderna
Grönfink	EN	X	I buske
Koltrast	LC	X	Födosökande i rönнар, ca fem
Nötskrika	LC	X	Sjungande. Minst två, i pilträäd samt i ek
Skata	LC	X	Ett par
Talgoxe	LC	X	Ett par stycken i trädkronor inom kullen samt trädrad bakom huskropparna.

Teckenförklaring

Inventeringsområde

Ekologiska värden

- Skogsalm (CR)
- Kulle (ekologiskt och rekreativt värde)

Värdefulla träd

- Björk
- Ek
- Oxel
- Rönn
- Torraka löv
- Torraka tall

Särskilt skyddsvärda träd

- Pil

Rekreativa värden

- Bänkar och grillplats
- Gräsmatta

Ungefärlig kronradie redovisas med cirklar i samma färg som respektive träd. För torrakor har kronradie ej uppskattats.

